Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo. iii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

continuū exercitiū in ſacris meditationib⁹
ꝛ oꝛonib⁹ ac bonis operib⁹ diligenter eū
reqrat. Eſt aūt reqrendus cū triplici con/
ditione.
Primo humiliter.
Scđo lachrymabiliter.
Tertio celeriter.
Primo humiliter. Sic enī reqrebat beata
vgo maria p̄ ceteris humillima q̄ di. Lu.
j. Reſpexit humilitatē ancille ſue. Sic q̄/
ſierunt eū reges de qb⁹ dr. Mat. ij. Pro/
cidentes adoꝛauerūt eū. Sic ḡ dr Sap. j.
In ſimplicitate coꝛdis q̄rite illum. Se
cundo lachrymabiliter. Sic eum q̄rebant
maria ꝛ ioſeph. Vn̄ poſtq̄ inuenerūt eum
di. mr̄ eius ad illū Fili qd feciſti nobis ſic:
Ecce pr̄ tuus ꝛ ego dolentes q̄rebam⁹ te.
Orig. Cur aūt dolentes q̄rebant eū. An
ex eo q̄ perijſſet puer. An erraret: Abſit.
Nunqd enī fieri poterat vt perditū formi
darent infantē quē dn̄m eſſe cognouerant,
Sed quō tu qn̄ ſcripturas legis q̄ris i eis
ſenſum cū doloꝛe non q̄ ſcripturas erraſſe
arbitreris: ſed v̄itatem quā intrinſecus ha
bent queris. Ita illi q̄rebant ieſum ne foꝛ
te relinquēs eos reuerſus eēt ad celos cū
illi placuiſſet iterū deſcenſurus. Hec ille.
Lachrymabiliter q̄rebat dn̄m Ps̄. di. Si/
tiuit aīa mea ꝛc̄. Fuerunt mihi lachryme
mee panes ꝛc̄. dū diceref mihi vbi eſt de⁹
tuus. Tertio celeriter ſiue diligent̄ qđ
eſt contra ꝑcraſtinātes. Unde maria ꝛ io
ſeph ſtatim vt eū abeſſe cognouerunt dili
genter reqrere ceperunt. Sic Luc. ij. Pa/
ſtoꝛes ad eū venerūt feſtinantes. Origen̄.
Opoꝛtet eū q̄ querit ieſū nō negligenter
ꝛ diſſolute tranſire/ſicut multi querunt ꝛ nō
inueniunt. Bern̄. Si volum⁹ non fruſtra
q̄rere q̄ramus veraciter vt nō ꝓ illo aliud
feruenter: vt nō cū illo aliud ꝑſeuer̄ter: vt
nō ab illo ad aliud ꝯuertamus. Facili⁹ enī
eſſet celum ꝛ terrā tranſire q̄ vt ſic q̄rens
non inueniat: ſic petēs nō accipiat: ſic pul/
ſanti non aperiaf. Queramus ḡ dn̄m dili
genter ſanctis meditationib⁹ vacātes: ꝛ cer
ti eſſe debem⁹ q̄ eum inueniem⁹. Exē/
plum notandū ad ꝓpoſitū. Tres milites
mutuo ſibi fidelitatē ꝓmiſerunt q̄ in q̄cum
q̄ ſe non deſererent. Contingit aūt eos q̄
dam die ſiluā q̄ndam trāſire. Cum aūt iā
eēnt extra ſiluā: vn⁹ eoꝝ dixit. Miroꝛ q̄/
re ſic obmutuimus in tranſitu ſilue. Et di
xit cauſam ſui ſilentij eē: q: videns ameni
tatē ſilue meoꝛ fui amenitatis celeſtis. Quā
q̄dem cauſā ꝛ ceteri ꝯfeſſi ſunt. Quib⁹ ſe
nioꝛ dixit: Credo nō ſine cā hoc factū eē:
ſz nutu dei vt ſicut acten⁹ mūdo. ita de ce/
tero deo ſeruiam⁹. Cōſulo igif vt clauſtrū
ingrediamur. Qđ ꝛ factū eſt: et ibi lauda
biliter ꝑ aliqđ tp̄s vixerunt. Tandē duo
iuuenes ceperūt tepeſcere ꝛ hoc inuicē cō/
feſſi. Et ꝯſolationē q̄rentes venerunt ad
tertiū de ſtatu ſuo q̄rentes. Et inuenerūt
eū deo ſeruientē hilariter ꝛ deuote. Et vi/
dens eos triſtes dixit. Video q̄ ex multo
tedio triſtes eſtis: mihi aūt totū tp̄s bre/
ue videf q: ſemꝑ occupoꝛ. Illis aūt mirā/
tib⁹ qb⁹ exercitijs tp̄s impederet cū vir eſ
ſet illiterat⁹: dixit. Tres tm̄ lr̄as iueni qs
docuit me mgr̄ me⁹ in ingreſſu meo q̄s le/
gens q̄tidie nullo tedio afficioꝛ: ſed ꝓ deſi/
derio legendi deficit mihi tp̄s. Vna ē ſcri
pta nigro coloꝛe q̄ ſignat pctā mea q̄ deni
grauerūt aīaꝫ meā: ꝛ falſitatē mūdi: ꝛ pe
nas inferni. hāc lego a mane vſq̄ ad miſ/
ſam. Scđa ſcripta eſt coloꝛe rubeo que ſi/
gnat paſſionē ſaluatoꝛis: hāc lego a miſſa
vſq̄ ad nonaꝫ qn̄ emiſit ſpm̄. Tertia ſcpta
ē aureis lr̄is. Et hoc ē amenitas ꝛ mltipli
citas gaudij celeſtis. Hāc lego vſq̄ ad cō
pletoꝛium. Et ſic tp̄s expendo ſine tedio.
Quo audito mltū acceſſi ꝛ ipi de cetero ꝑ
fecerunt. Hoc ḡ exēplo diſcam⁹ q̄rere ꝯſo
ſolationē in deo ꝛ h̄ q̄ diligenti⁹ poterim⁹
Eſa. lv. Querite dn̄m dū inueniri pōt.

Pro tertio. Audiſtis ꝛc̄. Notate qđ hr̄
xij. q. j. Relatio. ꝛ d̄ ꝯſe. di. iiij. Ne qđ
abſit. Acceleratio cōmendabilis ē in lucri
animaꝝ ꝓmotione. Et ꝑ oppoſitū multū
eſt vituperabilis negligētia. Vn̄ dicit lex.
Diſſoluta negligentia ꝓpe dolū eſt. ff. mā
dati. l. Si fideiuſſoꝛ. Audite. Si viatoꝛ ꝑ
viā periculoſā incedēs ſociū ꝑdidit ſine cu
ius p̄ntia vltra ꝓcedere neq̄t qn̄ a draconi
bus deuoꝛef q̄ feruenter deſideraret ei⁹ p̄/
ſentiā: ꝛ quantū doleret eius abſentiaꝫ. Et
ſi ſciret ſe eum inuenire quantā ad hoc dili
gentiam adhiberet. Expone ꝛc̄. notando
illud Ps̄. Querite dn̄m ꝛ ꝯfirmamini: q̄ri/
te faciē eius ſemꝑ.

Sermo. iij.

Remāſit puer ꝛc. Dico em̄ ꝑ gratiā q̄ data ē mihi oib⁹ q̄ ſunt inter vos non pl⁹ ſapere q̄ȝ oportet ſapere: ſȝ ſapere ad ſobrietatē. Rho. xij. Informat nos ap̄ls ad h̄ vt in nob̄ remaneat vera ſapia q̄ chr̄s ē. Ubi nota informatiōis ſecuritatē. Dico ꝑ gratiā ꝛc. i. ꝑcipio. Hic aūt precipit q̄a ꝑiculoſius ē errare in fide q̄ȝ in oſtia offerēda. Nota etiā informatiōis generalitatē: oib⁹ q̄ ſunt inť vos ꝛc. Et informationis ꝟitatē: nō pl⁹ ſapere ꝛc. De p̄mo. j. Co. xv Non aūt ego ſed gr̄a dei mecū ꝛc. De ſecūdo. j. Tim. ij. Deus vult oēs ad agnitionē ꝟitatis veni. De tertio. Prouer. xxiij. Prudentie tue pone modū. et Prouerb. xxv. Sicut q̄ mel comedit mľtū nō eſt bonum: ſic perſcrutator maieſtatꝫ opprimeť a gloria.

Primus ar. An in deo ſit ꝑſonaꝝ acceptio cū per gratiā habitet in vno ꝛ nō in alio. Et ex hoc videť ꝙ ſic. ¶ Contra Act. x. Non eſt ꝑſonaꝝ acceptor deus. R̄nſio. Notandū ſm̄ Alex. in ij. p̄te ſūme. et Joānes de rupella in ſūma de vicijs. ꝙ acceptio ꝑſonarū eſt ꝑ̄electio ſeu ꝑ̄latio alicuius ꝑſone rōne parentele vel patrie vel alicui⁹ cauſe irrationabiľ cū interuentione debiti. Hoc ſuppoſito dicūt theologi. diſt. xlv. j. ſniaꝝ. ꝙ nulla eſt acceptio ꝑſonaruȝ apud deū, qꝛ oēs vult ad agnitionē ꝟitatꝫ venire. Etſi velint coopari ꝑ libeꝝ arbitrium ſaluabunť. Nec valet ꝙ de⁹ elegit aliq̄s: aliq̄s nō. qꝛ de⁹ nulli debitor ē. Hoc ꝓ̄miſio. ¶ Pro fun. De⁹ ḡnaliť ad oēs reſpicͭ ꝛ omnib⁹ adeſt. Ouidius lib. faſtoꝝ. Jupiter arce ſua totū conſpectat in orbē. Et Seneca ad Lucil. Sacer ſpūs inť nos ſedet mľtoꝝ bonoꝝ obſeruator ꝛ cuſtos, hic put a nobis tractatus eſt ita nos tractat. Cum ḡ q̄riť ꝛc. Dic r̄n. ꝛc. Ex qua cōcludē inuectiuas ꝯ malos ꝛ ſue ſalutis negligentes: qꝛ oēs generaliter ſi velint ſaluari poſſunt: nec paupes ꝛ puſilli pl⁹ debent de deo diffidere q̄ȝ maiores. Imo puſillis dixit dn̄s Lu. xij. Nolite timere puſill⁹ grex q̄m̄ cōplacuit p̄ri vr̄o dare vobis regnum. ¶ Figura Mat. xix. vbi dicebat dn̄s. Sinite ꝑuulos venire ad me: ꝛ nolite ꝓhibere eos q̄m̄ taliū eſt regnum dei. ꝛ imponebat eis man⁹. Sp̄ualiter ꝑuuli ſunt humiles ꝛ ſimplices q̄b⁹ libenter imponit dn̄s manus auxiliatrices. Nā vt dꝛ Jaco. iiij. Supbis de⁹ reſiſtit: hūilib⁹ aūt dat grãz.

Ro ſcdo ar. In ꝑcedenti ꝛc. Nunc i hoc de ſcdo qd̄ eſt myſteriū appetendē inuentionis. Sap. vj. Sapientia inueniť ab his q̄ querunt illā. Unde cū maria ꝛ ioſeph regreſſi fuiſſent in hierl̄m requirentes eum poſt triduū inuenerunt eū in templo in medio doctoꝝ audientē illos ꝛ interrogantē ꝛc. Unde circa dn̄i inuentionē notanda ē triplex ꝯditio, tꝑalis vicȝ ꝛ localis. In hoc ſermone dicemus de prima qꝛ vicȝ poſt triduū inuenerunt eū. Gloſa. Una q̄dem die reuerſi ſunt a hierl̄m. Secunda q̄rūt inter cognatos ꝛ notos. Tertia die regreſſi ſūt hierl̄m. In ſēſu aūt myſtico poſſum⁹ hoc exponere tripl̄r.

¶ Primo allegorice.
¶ Anagorice.
¶ Tropologice.

Primo allegorice ſm̄ gloſā. Queſit⁹ adnētus chr̄i a p̄riarchis nō ē inuent⁹. Queſitus a gētib⁹ ſub gr̄a inueniť. Queſit⁹ a ꝓphetis ꝛ iuſtis ſub lege nō ē inuent⁹. ¶ Secūdo anagorice ſm̄ Amb. Poſt triduū inueniť in tēplo vt eēt indiciū ꝙ poſt triduū triumphalis paſſiōis in celeſti ꝛ diuio honore fidei noſtre ſe oñderet reſurgens qui mortuus credebať. ¶ Tertio tropologice ſiue moraliter Poſt triduū penitentie inuenitur chr̄s. ſ. poſt contriōnē: confeſſionē: et ſatiſfactionē. Exo. iij. Uiā triū dierū ibimus in ſolitudine ꝛ imolabimus dn̄o. Uel poſt triduū. i. poſt conſiderationē triplicē que idō dꝛ dies qꝛ animā illuminat. Prima ē ꝯſideratio inductiua timorꝫ puta diuine iuſticie. Ps̄. A iudicijs em̄ tuis timui. Timor aūt dn̄i ſicut hr̄ Ecci. j. expellit pctm̄. Nā qui ſine timore ē nō poterit iuſtificari. ¶ Scd̄a eſt ꝯſideratio inductiua pudoris ſiue ꝯfuſionis: puta ꝯſideratio diuine ſapie om̄ia videntꝫ. Heb. iiij. Oia nuda ꝛ aperta ſunt ocuľ ei⁹. ¶ Tertia eſt ꝯſideratio inductiua amoris: puta ꝯſideratio diuine bonitatꝫ ꝛ clemētie. Et in hac inueniť chriſtus. Un̄ ipſe dicit Joan. xiiij. Qui diligit me diligeť a p̄re meo ꝛ ego diligā eū ꝛ manifeſtabo ei meipſuȝ

Nõ ſufficerẽt aũt ſecũde ꝛ ṗme cõſidera-
tiones ſine tertia. Exemplũ de iuda ꝛ ca-
in q̇ habuerũt ↄſideratões inductiuas ti
moris ꝛ pudoris. ſed nõ venerunt vſq3 ad
tertiã. ſ. ad cõſiderationẽ inductiuã amo-
ris ꝛ dilectionis: ideo perierunt. Aug. Ubi
nõ eſt charitas: q̃d eſt q̃d poſſit pdeſſe ꝛc̃.

P Ro tertio. Audiſti ꝛc̃. Sed notate
Non manebit dñs niſi in ↄſcia pura.
Nec fit pura niſi poſt triduũ pnie aut con-
ſiderationũ ꝛc̃. Non differat3 ergo penite-
re et ↄſideratiões ṗmiſſas ſumere. Dicit
eñ regula iur3. Mora ſua cuilibet eſt noci
ua. ff. d reg. iu. Et extra de electiõe ꝛ elec.
ptãte. li. vj. c. Inter vniuerſas. Audite: ſi
iam eſſet aliq̇s lepra pcuſſus / nõdũ tñ ir-
repabiliter infect⁹: et de facili poſſet inue-
nire remediũ ſi vellet: ſed negligit. Nõne
talis negligẽtia eſt nociua: qm̃ ſe exponit
pi̇culo nunq̃ recipiendi ſanitatẽ. Expone
ꝛc̃. Notãdo illud Bern. Abſcõdi ignem
in ſinu meo: et exuſto iã latere ꝛ nudar3 iã
viſcerib9: cõſulẽdũ eſt animé illũ.

¶ Dñica ṗma poſt Epiph. Ser. iiij.

R Emanſit pu-
er ꝛc̃. Sicut in vno corpe mul
ta mẽbra habem⁹: oia aũt mẽ-
bra nõ eũdẽ actũ habẽt: Ita mlti vnum
corp⁹ ſum⁹ in chõo: ſinguli aũt ꝛc̃. Rhom.
xij. Unio illa diſponit ad hoc vt chr̃s ma
neat i nobis. Eſt aũt notãda triplex vnio
inter mẽbra corpis myſtici. ſc3 Naturalis
cõueniẽtie. Spũalis grẽ. quia oẽs per dei
gr̃am regenerati ſumus p eũdẽ baptiſmũ
Et obedientialis reuerentie. ſ. ad chr̃m q̇
eſt caput oim. De ṗmo Malach. ij. Nun
q̃d vn⁹ eſt pater oim noſtꝝ: q̃re igitꝰ deſpi
cit vnuſquiſq3 frẽm. De ſcõo Ephe. iiij.
Una fides: vnũ baptiſma. De tertio Ga
lat. iij. Oẽs vos vnũ eſt3 in chr̃o ieſu.

R Emanſit ꝛc̃. ¶ Prim⁹ art. An deus
eq̃liter habitet in omnib9 iuſt3 p gra
tiam: Q3 ſic. Gratia eñ cauſat i nobis ex
dilectiõe diuina. Sed Sap. vj. dr̃. Eq̃lit
eſt ei cura de omnib9. ¶ Contra. Eph. iiij.
Unicuiq3 veſtꝝ data eſt gr̃a ſm menſurã
donatiõis chr̃i. ¶ Rñdet Tho. j. ij. q. xij.
Habit⁹ duplicẽ põt habere magnitudinẽ

Unam ex pte finis ſiue obiecti: ſm q̄ dr̃
vna altera nobilior inq̃ntũ ad maius bo-
num ordiat. Aliã vo ex parte ſubiecti ſm
q̄ magis vl' min⁹ participat habitũ iherẽ
tẽ. Scd̃o3 ṗmũ modũ gr̃a gratũ faciẽs nõ
põt eſſe maior vel minor. q2 gr̃a ſm ſui ra
tionẽ ↄiũgit hoiem ſũmo bono qd̃ eſt de⁹
Sed ex pte ſubiecti põt gr̃a ſuſcipe mag3
et min⁹: put. ſ. vn⁹ magis illuſtrat lumine
grẽ q̃3 ali⁹ p q̃nto ſe magis ṗpat ad gr̃am
qd̃ ꝛ principal'r puenit ex pte dei q̇ diuer-
ſimode dona graꝝ diſpẽſat ad h vt ex di-
uerſis gradib9 pulcritudo ꝛ pfectio eccle-
ſie ↄſurgat. Sic etiã diuerſos gradus re-
rũ inſtituit vt eſſet vniuerſum pfectũ. Qd̃
aũt dr̃ q̄ eq̃liter eſt ei cura de oib9: hoc ſic
intelligendũ eſt q̄ vniuerſal'r ſe h3 ei⁹ cu-
ra ad oẽs, q2. ſ. vno actu ſimplici ꝛ maio-
ra ꝛ minora diſpẽſat. S3 ineq̃litas eſt ex
pte eoꝝ q̇ creatur3 a deo dant. Hec Tho
mas. ¶ Pro fundamento. Certum eſt de
gratia humana q̄ poteſt eſſe maior ꝛ mi-
nor. Et hoc expientia docet. Unde dicit
Ouidi⁹ de ponto. Difficile eſt fateor: ſed
tendit in ardua virt⁹. Et talis meriti gr̃a
maior erit. Et certe hoc exponi poſſet de
gratia que eſt maior ꝛ minor ſm cõditio-
nem ꝛ diſpoſitionẽ ſuſcipiẽtis. Qm̃ vt dr̃
Ariſto. ij. de ania. actus actiuoꝝ ſunt i pa
tiente diſpoſito. Cũ ergo querit An de-
us ꝛc̃. Dic rñ. ꝛc̃. Ex qua cõclude. Si gr̃a
apud homiẽs puta apd̃ ṗncipes tantope
querit: quanto magis querenda eſt apud
deum. Unde dr̃ Chryſoſt. Qui gratiam
meret apud deũ non habet qd̃ timeat. O
miſeri peccatores qui anias veſtras priua
tis gratia. Auari: lubrici ꝛc̃. Penitemi et
ad deum redite vt inueniatis gratiã: quã
ſi habueritis perire non poteſt3. At contra
ſine gratia nemo periculũ euadere poteſt.
¶ Figura de Noe de quo dicit Geñ. vj.
q̄ inuenit gratiã coram deo: ſolus cum fi
lijs ſaluatus eſt tempore diluuij: vt patet
Geneſ. vij. Noe figura eſt cuiuſlibet iuſti.
Filij aũt eius ſunt bona opera que p gra-
tiam viuificant et ſalua ſibi manent. Ido
bene dicit Bernard⁹ Sola eſt gratia qua
egemus. Nimiru3 ſola eſt gratia qua ſal-
uamur. Quid vos concupiſcitis: quera-
mus gratiam ſed apud deum. Nã gratia
apud homiẽs fallax.